

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnishvo: Ljubljana, »Narodni dom«,
I. nadstr. — Telefon: šte. 77.

Izhaja vsako soboto.
Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene v upravi
na razpolago.

Redukcija.

Več tisoč državnih nameščenecv je vrženih na cesto. — Že 1. aprila niso dobili plač. — Nihče se ne zmeni za brezposelne.

Oh priliki razprave o državnem proračunu je predsednik finančnega odbora izjavil, da je bilo reduciranih v vseh resorih 4570 državnih nameščenecv. Sedaj ko je narodna skupščina sprejela državni proračun, se bo tudi dejansko izvršila napovedana redukcija.

Res je, da naše državne finance zelo obremenjujejo osebni izdatki. Potrebno je, da se osebni izdatki zmanjšajo, če se hoče v državnem gospodarstvu uveljaviti princip štedenja. Z odpustom 4570 državnih nameščenecv bo sedaj vlada prištedila skoraj pol milijarde dinarjev. Vsaj tako trdijo vladni funkcionarji.

Proti odpustu nekvalificiranih in nepotrebnih drž. nameščenecv ni mogoče ugovarjati. Toda to samo v načelu, kajti odločno pa moramo ugovarjati sedanjemu načinu, kako se je odločilo na tisoče uslužbenecv.

V zmoti je oni, ki misli, da se je odpustilo samo nesposobne in nekvalificirane moči. Opuščalo se je vse povprek in partijski interesi so igrali pri tem precejšnjo vlogo.

Sistematično in stvarno se odpusti sploh niso mogli izvršiti. Noben resor ministrstev še danes nima ugotovljeno, koliko potrebuje prav za prav nameščenecv. V državni upravi še danes ni uveljavljen status nameščenecv, ki bi nudil pregled o organizaciji službe in zaposlenosti uslužbenecv. Vse je tako slučajno ugotovljeno, kakor pač nanese prilika in upravna zmešnjava.

Že večkrat so se izvedle obširne redukcije državnih nameščenecv. Vedno se je redukcije utemljevalo s štednjo. Komaj je pa minulo nekaj mesecev, že pa bilo imenovanih na mesta odpuščenih javnih nameščenecv še več oseb, kakor je pa bilo reduciranih. Za na novo nastavljene nameščenecv se je že dobil na en ali drug način kredit. Seveda pa na novo nastavljeni nameščenci niso bili vzeti iz vrst odpuščenih, brez službe nahajajočih se bivših javnih nameščenecv. Prišli so popolnoma novi ljudje — od partije, kakor pravimo.

Če bi bil uzakonjen status, bi bilo izključeno novo postavljanje nameščenecv. Popolnoma bi zadostovala že redukcija v času prevedbe in danes bi ne bilo potreba nikogar več reducirati.

Prav vse reducirance boli najbolj to, ker so prepričani, da se njihov odpust ni izvršil iz državne potrebe, ampak samo zato, da bodo v najkrajšem času zasedli njihova mesta drugi, to je oni, ki so bili uslužnejši današnjemu slučajnemu režimu.

Najgrši je pa način, kako se odpuščajo reduciranci. Po sprejetju proračuna na dan 30. marca so bila iz Beograda odposlana brzozjavna naročila, da

se vsi reduciranci odpuste že z 31. marcem in da se jim s 1. aprilom ne smejo več izplačati službeni prejemki. Večje brezsrčnosti si ni mogoče misliti. S 1. aprilom je postavljenih na cesto na tisoče uslužbenecv brez plače in brez možnosti zaslužiti drugje vsakdanji kruh. Vsak hlapec ima vsaj štirinajst-dnevni odpovedni rok, je javni nameščenec je čez 24 ur postavljen na cesto in s tem izpostavljen največji bedi.

Kot v opravičilo se glase razna službena obvestila, da je med reduciranci večina dnevničarjev in honorarnih nastavljenecv. Prav tako kot bi ne bili dnevničarji in honorarni nastavljenji tudi ljudje, ki potrebujejo sredstva za življenje. Ž živino se pri nas gotovo bolje postopa kot pa z javnimi nameščenci.

Kako neki si predstavljajo faktorji na vodilnih mestih državne uprave, da bodo reduciranci živeli od 1. aprila dalje in do onega časa, ko si ustvarijo zopet eksistenco. Stanovanje in hrano bodo morali plačevati prav tako 1. aprila, kot so plačevali 31. marca. Ali naj kradejo, ali naj ropajo, da bodo imeli vsaj najnujnejše za preživljanje? Na vse to ni nihče pomislil, ko se je reduciralo.

Če bi se že imele izvesti redukcije, potem bi morala voditi državna uprava tudi brigo o tem, da preskrbi reducirancem nove eksistence. Tudi v drugih državah so vlade izvedle dalekosežne redukcije, vendar čisto na drug način kot pa pri nas. N. pr. na Češkoslovaškem in v Avstriji so bili reduciranci javni nameščenci deležni visokih odpravnin in nameščenecv se ni metalo čez noč na cesto, ampak se jim je dalo čas, da so se umislili v svoj novi položaj in da so si lahko preskrbeli druge življenjske možnosti. Pri nas je pa gospoda naziranj, da zadostuje lakonična in mrtva brzozjavka, ki naj urejuje življenja.

Ravno za Velikonoč je izgubilo kruh na tisoče javnih nameščenecv. RR-vlada je vsem tem nesrečnejšem poklonila za praznike »piruhe« bede. Pred tisočere družine bodo stopili očetje-hranilci praznih rok, povešenih glav in obupnih misli. Vladni poslanci bodo oblagodarjeni z bogatimi dijatami preživljali velikonočne praznike v veselju, da so odglasovali proračun, a nesrečni reduciranci bodo v svojih revnih domovih v obupu vili roke proti nebu, zastoj pri-čakujoč usmiljenja in izhoda iz neznosnega položaja.

Vse to se baje vrši v znamenju reda in poštenja, v znamenju absolutne pravice in udeleževanja napram državljanom, ki niso ničesar drugega zakrivali, kot da so reveži ...

„Socijalna zadruga“.

Tako se imenuje društvo, ki se ustanavlja v Ljubljani in ima namen gojiti socijalno-politično pravo in vedo.

Nobenega dvoma ne more biti o tem, da se je po vojni v vseh kulturnih delih sveta razvel oster in sistematičen ter dosleden boj za to, da se socijalna nasprotstva v hitrejšem tempu izravnavajo in problem reši temeljito. V vojni razgibane sile so ohranile svoje latentne energije in so dobile živ razmah ob sklepu miru, ki naj ustvari ne samo novo politično karto Evrope in sveta, ampak tudi novo socijalno življenje, ki naj ne nosi v sebi nevarnosti za nova krvava razraščanja tako med narodi kakor med posameznimi razredi v narodu. Boj za gospodarsko demokracijo, za znosno socijalno življenje je vedno napet in nepopustljiv, kakor bi svet slutil, da je sedaj čas velike probleme socijalne kulture temeljito rešiti in da bi zamujena kritika pomenila nenadomestljive izgube, reakcije, ki ji v zgodovini ni primera.

Vse države, ki hočejo in ki nočejo, morajo socijalno političnim problemom posvečati stalno in učinkovito pažnjo in vsa reakcionarna zaletavanja in odpora ne morejo zajeziti pohoda k socijalni preobrazitvi človeške družbe. To zahteva kulturni napredek, gospodarska sigurnost in — svetovni mir.

Tudi naša država, ki sicer leži geo-

grafično izven velikega svetovnega središča socijalnih bojev, stremeljen in hoten je in bo še učinkovitejše pritegnjena v to veliko človeško delavnico. Reakcionarna miselnost, politično nerazpoloženje napram socijalno-političnim problemom bo zlomljeno po močnih valovih, ki udarjajo tudi na jugoslovansko državo in država bo morala resno misliti na moderno socijalno-politično udeleževanje, ako hoče v svetu veljati kot gospodarski in kulturni činiteelj — in ako hoče zagotoviti svoj obstoj in preprečiti, da ne pade kot guilo jabolko raz drevo obče kulturnega občestva.

Socijalna politika pa je problem, je veda in znanost. Ona ni več samo izraz humanitarosti, usmiljenja, ona je postala vsesplošni gospodarski problem, pravica in pravo vseh socijalno in gospodarsko šibkih. Vse državno udeleževanje v splošni gospodarski politiki mora nositi na sebi socijalno-politične znake. Po socijalnih vidikih je presojati problem carine, tarif, kmečkega vprašanja, trgovine in obrti, industrije, delovnega razmerja, kratko prav vsa vprašanja, ki jih ima rešiti človeški razum v svrhu mirnega sožitja. Zalbog pri nas te zavesti še ni, je ni tudi tam, ki to potrebo najbolj poudarjajo. Objektivno in socijalno pravičnijo je mogoče vsa nakazana vprašanja rešiti le,

ako se ista gledajo in rešujejo po znanstveno utrjenih načelih in se pri tem izločijo vsi subjektivni interesi in politične spekulacije, v kolikor je to seveda pri človeku mogoče. Mi danes vidimo, da na eni strani za vsa naša gospodarska, socijalna in kulturna vprašanja predvsem nimamo znanstvene, globoko v razumu zasidrane usposobljenosti, dalje pa, da tudi tam, kjer je ta usposobljenost objektivno podana, nimamo v sebi zadostnih moralnih sil, da bi isto učinkovito, dosledno in brezobzirno uveljavljali. Podležemo političnim spekulacijam, osebnim interesom, ustvarjamo zato slabe in površne zakone, s tem slabo upravo, korupcijo in splošno nezadovoljnost. V takem neresnem in neznanstvenem ozračju je mogoče, da žive in uspevajo demagogi, ki so v jedru pulhi in nezmogni in tudi nevoljni ustvarjati pozitivno dobro.

Naše gospodarsko, kulturno in tudi vse politično udejstvovanje mora izgubiti dosežanje le preveč »politično« oblike in biti mora postavljeno na temelje vztrajnih in objektivnih znanstvenih raziskavanj in ugotovitev. Vse panoge javnega življenja morajo imeti solidno zaslanbo v zmerni, trezni, znanstveno fundirani miselnosti. V svrhe, da se vsi problemi našega državnega življenja in ustvarjanja znanstveno proučijo in zlasti, da se med gotovim krogom oseb goji sistematično in resno socijalno-politično vedo in pravo, je namen ustanovitvele gornjega društva. Vse, kar naj realizira politična moč strank, mora biti znanstveno-stvarno premišljeno, pretehtano in tako pripravljen, da je izključena vsaka nejasnost, kolebanje ali demagoško pretvar-

janje. V trenutku, ko postane gotov problem aktualen, mora biti o njem že podana vsesplošna jasnost in načelna odločnost in ne, da se šele v tem trenutku pričenmo orijentirati, prehitovati in begati. Društvu je namen resen študij vseh naših važnih vprašanj iz vidika socijalno-politične znanosti in prava.

Društvo se hoče nazvati »zadruga«. Pa to ni gospodarski njen pomen, ampak socijalen in moralen. V zadrugi ni višjih, ne nižjih, ne bolj ne manj učenih, v njej so vsi jednaki in enaka dolžnost vseh je: delo. Društvo hoče imeti strogo prijateljski, družinski značaj, kjer mora biti prosta in svobodna vsaka beseda in kritika, ki teži za čisto in nepristransko razčistitev posameznega vprašanja. Brez političnih ali drugih ozirov mora biti vsakemu dana možnost, da odločno zagovarja svoje misli, ki so dobro mišljene in imajo za cilj čisto resnico. Društvo hoče imeti samo člane dela, vsi so ena družina, prožeta nesebičnih misli, ki so zmogne brez materijelnih spekulacij ustvarjati samo objektivno dobro, izpopolnjevati sebe in koristiti celemu našemu javnemu življenju.

Taka družina je potrebna. Zlasti visokošolska mladina naj postane njen član. Družina ni treba, da je mnogoštevila, biti pa mora notranje silna.

Kdor je v svoji notranjosti, ko je iz nje gledal naše državno in politično življenje, že kedaj začutil potrebo po taki organizaciji, bo postal njen član. Zadoščenje bo imel, ako bo prispeval k umirjenosti in programatični pogleditvi našega javnega življenja. drjb.

Proračun Delavske zbornice.

Določene so precejšnje svote za podporo brezposelnim. — Ustanovitev in organizacija raznih delavskih institucij. — Klub narodnega delavstva je glasoval za proračun.

Brez pridržkov moramo ugotoviti, da je naše delavstvo polagalo premalo važnosti na Delavsko zbornico. Šele ob priliki volitev je pričelo naraščati zanimanje za Delavsko zbornico. Da, vzbudimo med delavstvom še več interesa za važno delavsko institucijo in ga seznanimo s podrobnim programom Delavske zbornice je potrebno, da podamo naši delavski javnosti proračun zbornice za leto 1926, katerega smo posneli po sprejetem proračunu in proračunskem poročilu. Pripominjamo, da je bil proračun sprejet že na seji zbornice meseca oktobra lanskega leta in da je bil z manjšimi spremembami odobren na drugi seji novoizvoljenega upravnega odbora.

Vsi dohodki Delavske zbornice bodo znašali za leto 1926 Din 2.500.000 — in sicer kot doklada v iznosu 0.05% zavarovalnih mezd. Pri proračunu ubranih prispevkov se je računalo z zaprekami, ki so pri tem mogoče in postavilo v proračun svoto, na katero se mora predvidoma sigurno računati. Izdatki pa so predvideni sledeče:

Uprava in aparat zbornice: plače za osobe za urad v Ljubljani in ekspozituro v Mariboru so predvideni v znesku Din 305.000.—. Ostali upravni troški Din 220.000.—, torej skupno vseh upravnih stroškov Din 525.000.—. V uradu je nastavljen sledeče osobe:

1. tajnik, katerega delokrog je vodstvo urada, izdelava poročil, mnenj in predlogov pristojnim državnim in samoupravnim oblastem: izdelava poročil za sejo upravnega odbora, skupščine in študijski referat. Redakcija publikacij itd.,

2. vodja pisarne, v katerega delokrog spada gospodarstvo zbornice, uprava knjižnice, reševanje tekočih vlog, v kolikor vsebujejo osebne zadeve, prošnje inozemskih delavcev za dovoljenje za zaposlenje v naši državi in podobno.

3. mezdni referent vodi vodstvo katastra industrijskih podjetij, evidenco obratnih zaupnikov in sodelovanje z njimi, intervencije, zbiranje podatkov o plačah in razmerah v obratih in evidenca kolektivnih pogodb.

4. dva uradnika za uradniška in pomožna dela ter strojepisno osobe.

Za ekspozituro v Mariboru je določen poverjenik, ki vrši predvsem posle,

ki so dodeljeni v uradu v Ljubljani meznemu referentu.

V lanskeoletnem proračunu je bil predviden večji znesek za poročevalce na deželi, a se je letos skrčil za Din 46.000. Poročevalcem se prizna za zamudo časa manjša odškodnina. Te poročevalce imenuje upravni odbor po zaslišanju članov zbornice, izvoljenih v določenem okrožju. Kot poročevalci pa lahko fungirajo tudi člani zbornice. Uspešno delovanje zbornice bo v veliki meri odvisno od tega, kako tesni bodo njeni stiki z delavstvom.

Socijalno-politični izdatki:

a) za sodelovanje pri poklicni izbiri Din 25.000;
b) skrb za izselence Din 50.000;
c) mezdna posredovanja Din 50.000.
d) za potujoče delavce in nameščence Din 50.000;
e) za brezposelne delavce in nameščence Din 250.000;
f) za zaščito vajencev Din 50.000;
g) ustanovni in garancijski fond za del. pomožne blagajne Din 200.000. Skupaj znesek Din 675.000.

S svoto postavljeno v proračunu pod a) namerava zbornica temeljito proučiti naše vajeniško vprašanje in izdelati smernice; po katerih naj bi se postopalo pri dajanju nasvetov ob priliki poklicne izbire, razven tega pa prispevati h kritju stroškov za ustanovo, ki bi se s tem bavila in bi se ustanovila v sodelovanju z drugimi socijalno-političnimi in gospodarskimi faktorji. Postavka pod b) se je postavila v proračun predvsem z ozirom na naše rudarje na Westfalskem in v Franciji. Tam živi toliko slovenskih rudarjev, kakor v domovini. Naše izseljene rudarje veže še mnogo vezi z domovino. Postavke pod c) in f) imajo podporn, a nič manj vzgojevalen pomen. Podpore se bodo delile med podpore potrebne strokovno organizirane delavce, potom strokovnih organizacij in sicer na podlagi posebnega pravilnika, katerega že pripravlja za to izvoljen poseben odsek. V tem pravilniku bode uveljavljeno načelo, da daje zbornica strokovno organiziranemu brezposelnemu in na potu se nahajajočemu delavstvu največ tako velike podpore, kakršne mu daje organizacija sama.

Pod točko g) določeni znesek namerava zbornica porabiti za ustanovitev delavsko pomožnih blagajn, ki naj bi

bile po njeni zamisli hranilne zadruge, ki bi zbirale male vloge, katerih dvig bi bil na razpolago za slučaje brezposelnosti in starosti. Tozadevni predloženi osnutek se v celoti ni odobril, temveč se je odstopil posebnemu odseku, da ga predela in predloži upravnemu odboru.

Za študijsko knjižnico, knjige in revije je predviden znesek Din 80.000. Za publikacije zbornice Din 80.000 in za študijska potovanja ter sodelovanje na mednarodni konferenci dela Din 40.000, skupno torej Din 200.000. S tem zneskom namerava zbornica otvoriti študijsko čitalnico v Ljubljani in izdajati vsakega četrta leta izhajajočo revijo. Postavka za zveze z mednarodnim uradom dela naj omogoči našim socijalno-političnim delavcem udeležbo pri zasedanju tega urada v lastnosti ekspertov delavske delegacije.

Pod poglavjem: Ljudska vzgoja in izobrazba je določenih v proračunu: a) za dečja zavetišča Din 100.000, b) za delavsko akademijo Din 200.000, c) za delavske knjižnice Din 100.000, d) za delavsko strokovno šolo Din 150.000. Skupno znesek Din 550.000. — Postavka za dečja zavetišča je namenjena predvsem za kolonije v naših rudarskih revirjih, kjer je nujna potreba po dečjih domovih. V delavski akademiji namerava ustvariti zbornica institucijo, v katero bo imenoval del članov upravnih odbor zbornice, del članov pa razna delavska kulturna društva, oziroma njih centrale. Namen te institucije naj ne bo, da neposredno kulturno deluje, temveč, da pribavlja v zbornici registriranim kulturnim organizacijam pripomočke za kulturno udejstvovanje. Akademija naj bi v zvezi z enakimi tu in inozemskimi zavodi organizirala poučna predavanja s skioptičnimi slikami, nabavila skioptične aparate in dajala oboje delavsko kulturnim društvom brezplačno na razpolago. Poleg tega bi nabavljala vsa druga sredstva, ki morejo nuditi delavstvu pouk in razširitev obzorja ter podpreti delavska kulturna društva v njih stremeljenju. Ustanovitev delavske akademije pozdravljamo ter želimo, da bo res prava zastopnica vseh delavskih kulturnih organizacij. V akademijo se absolutno ne sme zanašati politika. Istotako lahko samo pozdravljamo, da je predviden precej visok znesek za delavske knjižnice, kar bo le v prid našemu delavstvu.

Pod 5. poglavjem so predvideni razni stroški in to stroški za pobiranje doklad, kvota za centralno tajništvo in fond za zgradbo poslopja, v skupnem znesku Din 550.000.

Kakor rečeno, je bil proračun Delavske zbornice pri zadnji seji upravnega odbora soglasno sprejet, nato pa odposlan ministrstvu za socijalno politiko v odobrenje. Pričakujemo, da ga bo ministrstvo kmalu odobrilo. V tem proračunu ni predvidenih onih Din 100.000, katere je sodrug Makuc predlagal za posebno delegacijo v Rusijo in kakor slišimo, bi ministrstvo take postavke tudi ne odobrilo. Iz proračuna je razvidno, da se bo lahko veliko storilo za naše delavstvo, če se bodo precej visoki zneski za brezposelnost in za razne kulturne institucije smoteno porabili. Klub narodnega delavstva v Delavski zbornici je glasoval za ta proračun, ker hoče v Delavski zbornici pozitivno sodelovati. Klub narodnega delavstva smatra tudi za svojo dolžnost, da pazi na to, da ne bodo nekatere organizacije smatrale Delavske zbornice za svojo molžno kravo.

Priporočamo knjige ljudske univerze

- zv. Karl Oszwald: O potrebi socijalno-etične orijentacije; cena 3 din.
- zv. Alojzija Stebi: Zaščita zanemarjene dece in mladine; cena 3 din.
- zv. Dr. Alma Sodnik: O vzgoji deklet; cena 3 din.
- zv. F. S. Finžgar: O lepi knjigi; cena 3 din.
- zv. Dr. Rado Kušej: Cerkev v luči prava in etike; cena 5 din.
- zv. Dr. Metod Dolenc: Kaj hoče moderno kazensko pravo; cena 5 din.
- zv. Jos. Wester: O naši srednji šoli; cena 5 din.
- zv. Ing. Jaroslav Foerster: O strokovnem slostvu; cena 5 din.

Zvezki se dobe v knjigarnah, ali se pa pismeno naročajo pri ZADRUŽNI KNJIGARNI, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Enotna fronta narodnih strokovnih organizacij.

Dobro obiskani delegatski zbor narodnega delavstva. — Ustanovitev Narodne strokovne zveze kot vrhovnega sveta Narodno-socialne strokovne zveze in Unije. — Programatični temelji nove organizacije. — Dosežena je popolna soglasnost.

Narodno socialna strokovna zveza in Samostojna strokovna delavska Unija sta sklicali za 2. nedeljo, dne 28. marca t. l. dopoldne v dvorani restavracije »pri Levu« v Ljubljani delegatski zborovanje, na katerem se je razpravljalo o skupnem delu obeh organizacij in o osnovanju skupnega vrhovnega vodstva.

Delegatski zbor je bil prav dobro obiskani in ga je ob 10. uri otvoril predsednik NSSZ Rudolf Juvan, ki je pozdravil vse navzoče delegate in konstatiral, da so skoro vse podružnice poslale svoje zastopnike. Za zapisničarja zborovanja imenuje strokovnega tajnika Kravosa in za overovatelja pa Vinko Sedlarja iz Zagorja in Karla Oblaka iz Ljubljane.

Po pozdravnem govoru predsednika Juvana dobi besedo

poročevalec dr. Jože Bohinjc.

ki je poročal o enotnosti strokovnega gibanja narodnega delavstva.

Dr. Jože Bohinjc, pozdravljen od zborovalcev, pravi med drugim, da se je človek od vsega početka boril, da si napravi življenje udobnejše, da se kulturno, moralno in etično dvigne. Obširno se bavi z načinom teh bojev in pride do francoske revolucije, ki je prinesla človeštvu prvo politično svobodo. Podčrtava, da so vsi doseženi boji imeli in imajo eno osnovno črto: boj narodov proti narodu. V času svetovne vojne je bil naravnost odrešilni klic: Samoodločba narodov. Obširno se dalje bavi poročevalec z materializmom, ki zahteva izkoriščanje in se v dosegu svojega namena poslužuje najhujšega nasilstva. Pravi, da je

materijalist človek nasilja.

ki ogroža mir, če treba tudi med narodi in ki povzroča vojne. Zato je v interesu človeštva, da bide boj proti materializmu in vsem, ki to gospodarsko načelo osvaja in da se bojujejo za to, da se ves svet zgradi na etičnih in moralnih načelih enakosti in bratstva med posamezniki in enakosti med narodi. (Priljubljenje.) Le tam, kjer ni nadvlade, je mogoč mir. (Ponovno priljubljenje.)

Tudi delavec si mora biti na jasnem, po katerih osnovnih načelih naj vodi svoj boj za gospodarsko osamosvojitev.

Internacionalizem

po Marksovih teorijah narodnostnega vprašanja (te gonilne sile na celim svetu), ne pozna in ne prizna. Komunistični manifest ne prizna ne enakopravnosti, ne enakosti, ne samostojnosti in ne samoodločbe. Manifest zanika narodne posebnosti in nasprotstva. Marks je kot teoretik pisal povsem drugače kot politik. Kot politik je bil Marks nemški nacionalist, bojevit in brezobziren pan-germanist. Njegova »zgodovinska nujnost« je zahtevala, da zginejo mali, zlasti pa slovanski narodi, ki ovirajo razvoj gospodarstva in kulture. Marks je nazival Slovane »jetične ljudi«. Poročevalec pride do zaključka, da je Marksov internacionalizem za Nemce zavest narodne sile in ogenj narodne energije, borbenosti, vztrajnosti in odločnosti, za nas male narode je internacionalizem narodna mladenost, skepsa, resignacija, udanost v božjo voljo ali v zgodovinsko nujnost razvoja.

Mi hočemo drug socializem.

socializem enakosti, neodvisnosti, samoodločbe,

ker le s tem socializmom okrepi narod gospodarstvo in s tem sebe. Mi hočemo z ostalim svetom biti boj za ta načela in v tem je naš etični internacionalizem.

Zato se združujemo na narodni podlogi.

Poročevalec se na kratko dotakne še krščanskega socializma, ki zaslužuje duh in zahteva podreditev interesov cerkve ter ga moramo zato odklanjati. Prejde nato v razmere v državi in konstatira, da se danes delavski pokret usmerja v tri pravce: v internacionalni, klerikalnega in narodnega. Ostro žigosa razne socialistične diletante in one, ki vsled materialističnih dobrin varajo delavstvo. — Le potom evolucije je mogoče priti k gospodarskemu demokratizmu.

Ob koncu poročila, ki je bilo sprejeto z burnim odobravanjem, oriše poročevalec dr. Bohinjc delo pripravljalnega odbora za stvaritev enotne fronte vsega narodnega delavstva in prečita tozadevni začasni poslovni red

Narodno strokovne zveze,

ki je uradni naziv vrhovnega vodstva obeh organizacij. Obenem predlaga, da sprejmejo delegati to-le

izjavo:

Narodno in socialno napredno delavstvo, zbrano na zboru delegatov dne 28. marca 1926 v Ljubljani po zaslišanju referata o enotnem strokovnem gibanju narodnega delavstva ugotavlja in izjavlja:

Gospodarski napredek delavstva je v tesni zvezi z gospodarsko in politično konsolidacijo v državi; zato hoče vse svoje zdrave sile posvetiti tej nalogi. Delavski problem je v tesni zvezi z gospodarsko osamosvojitvijo države, ta pa je mogoča le z močno narodnostno politiko, katero uveljavljajo vse države v krogu okoli nas in izven tega kroga. Vemo, da je materijalistična internacionalna našim življenjskim interesom škodljiva, ker ona pomeni le oslabitev naše odporne in napadalne sile in okrepitev narodnih energij močnejših narodov, ki streme za gospodarskim in političnim zavojem slabjših narodov.

Zavedamo se, da je delavskemu pokretu v državi neizmerno škodovala brezglavost in brezprogramatičnost komunističnih, revolucionarnih sanjarij. Zato zavracamo vsako revolucionarno beganje delavstva in hočemo potom evolucije in pravega demokratizma ter z vztrajno disciplino prispeti k gospodarskemu napredku, ki naj ima svoj viden izraz v gospodarskem demokratizmu.

V ostalih delavskih pokretnih vidimo nezdrave in škodljive metode, neresnost v gledanju na važne delavske potrebe, nedisciplino v voditeljih, breznačelnost v programu in taktiki, ki se prilagodi le dnevnim efektom demagogije in hujškanja.

Pogled na povojni gospodarski, socialni in politični razvoj v kulturnih državah nas sili k odločitvi, da skladno z delavskimi pokreti in delavskim udejstvovanjem v teh državah, tudi narodno delavstvo v Jugoslaviji strne svoje vrste v obrambo svoje politične samostojnosti in gospodarske okrepitve. Ne zapiramo oči pred dejstvom, da gigantski gospodarski boj v Evropi še ni končan in da ta boj pomeni stalno nevarnost za nova krvava razračunavanja. Hočemo mir in ker to hočemo, moramo krepiti sebe in svoje odporne sile. Socialna ednica je narod in ko bodo vsi narodi gospodarsko močni in neodvisni, bo minila nevarnost vojne. Hočemo sodelovati z vsemi narodi za ciljem okrepitve vseh narodov. Zato je naša internacionalna ona etična načela enakosti in bratstva.

Socialno-politične razmere v naši državi so posledica zbeglosti in neenačelnosti delavskega gibanja, udajanja demagoškim klicem. Na trdi napadali in odbojni črti nas more združiti le zdrav narodni in socialno-napredni program, ki ima najprvo pred očmi okrepitev države in s tem uresničitev naših delavskih zahtev. Kar je izven tega cilja služi le izven državnim interesom.

Ugotavljamo, da med programi narodnih in socialno-naprednih delavskih organizacij ni elementov ni razlik in da je radi tega podano popolno jamstvo za uspešno delo združenega narodnega delavskega gibanja.

Zavedamo se, da naše strokovne zahteve potrebujejo politične močanske sile, ki naj v parlamentarni državi te zahteve uresničujejo. Po svojem programu in gledanju na gospodarske in politične prilike v državi hočemo krepiti one močanske sile, ki so zmogljive z železno doslednostjo podpirati naš narodni in socialno-napredni program.

Zivela narodna delavska solidarnost!

Ziveli narodni in socialno-napredni boji!

Zivela gospodarsko in politično močna država!

Predsednik Juvan otvori debato, katere se udeležijo vsi delegati podružnic. Vsi zastopniki NSSZ in Unije se izrekajo za skupen nastop obeh organizacij. Le zastopnik podružnice NSSZ z Jesenice ima nekaj pomislekov, načelno pa ni proti kooperaciji obeh organizacij. Po izjavah posameznih delegatov se nato med živahnim odobravanjem soglasno sprejme izjava in poslovni red Narodne strokovne zveze.

Po sprejetju izjave in poslovnega reda se soglasno izvoli

vrhovna uprava Narodne strokovne zveze.

V izvrševalni odbor se izvolijo tovariši:

Predsednik Rudolf Juvan, podpredsednik Janko Grašič, tajnik dr. Jože Bohinjc, blaginjak Albin Tome, člana Franjo Rupnik in Karl Oblak. V upravni odbor pa: Josip Bučolin, Anton Varšek, Peter Govejšek, Peter Bajžeti, Ivan Rešek, Demšar, Tine Zupan, Luka Bizjak, Franjo Deržar, Egidij Sigl, Pavel Dornik, Vinko Sedlar, Matevž Žust in Anton Bajc. V nadzorstvo pa Janko Žagar, Valentin Bajžeti, Tine Stopar in Andrej Globočnik.

Nato poroča predsednik NSZ Rudolf Juvan

o Delavski zbornici.

Obširno poroča o početku in nastanku te vevlačne delavske institucije. Opisuje vsa križeva pota Delavske zbornice vse dotlej, da ni prišlo do razpisa volitev. Oriše prizadevanje NSSZ, da bi se dosegel za volitve sporazum vseh zainteresiranih in bi se na ta način prišlo do delavstva ogromne svote denarja, ki bi se lahko porabile v koristnejše namene. Žal, da taki predlogi niso našli dovolj razumevanja tako pri socialnih demokratih kakor pri klerikalcih. Obe organizaciji sta zahtevali volitve. Kako in na kak način so se volitve izvršile, pravi poročevalec, mu ni treba omenjati. Vsi smo videli in vemo, da se je vršil najhujši teror, ki ne bo kmalu pozabljen. Vzlic vsemu teroru pa so narodni delavci zbrali 8359 glasov, kar je vsekakor lepo in častno število. Izreka vsem, ki so pripomogli do te lepe številke, svojo zahvalo za njih poštovanen trud. Poročevalec govori potem o prvi skupščini Delavske zbornice in izraža svoje zadovoljstvo, da je prva skupščina potekla mirno in pokazala v važnejših delavskih vprašanjih enotnost. Posebno solidarnost so pokazali zastopniki delavstva v obsodbi Trboveljske premogokopne družbe.

Govornik obravnava tudi demagoški predlog komunističnega Makuca, ki je predlagal votiranje kredita v znesku 100.000 dinarjev za delegacijo v Rusijo in pojasnjuje, zakaj je bil s strani Narodnega kluba postavljen protipredlog. S takim predlogom so komunisti pokazali vso svojo neresnost, ki je bila še vedno delavcem v največjo škodo. Komunisti so pri tem predlogu tudi pokazali.

da jim je več za Rusijo, kot za brezposelnost.

sicer bi bili stavili predlog, naj se ta znesek votira brezposelnim, kar bi jim gotovo več pomagalo kot pa delegacija v Rusijo.

Zelo podrobno obravnava poročevalec proračun zbornice in detajlirano naštevava vse postavke ter poda zbranim zborovalcem razlago o posameznih postavkah.

Kritizira sklep upravnega odbora zbornice, ki je določil za eksperta v Ženevo strokovnega tajnika Stokovne komisije Golmajerja in graja, da se ni poslalo v Ženevo delavskega strokovnjaka.

Dotakne se tudi zadnjega odloka ministra za socialno politiko, ki zabranjuje poslovanje Delavske zbornice in obsoja postopanje ministra, ki nima prava izdajati take prepovedi avtonomnim institucijam.

H koncu poroča še o postanku Narodnega kluba v Delavski zbornici, ki se izraža v pozitivnem sodelovanju in v enakopravnosti.

Brezpogojno moramo očuvati Delavski zbornici politično neodvisnost in kar je važno, delati moramo vsi na to, da bo Delavska zbornica resna, dejavna in dostojna institucija vsega našega delavstva. (Burno priljubljenje.)

Kot zadnji poroča strokovni tajnik

Vladimir Kravos

o splošnem delavskem položaju v Jugoslaviji.

Uvodoma konstatira, da so delavske prilike v Jugoslaviji tako slabe, kot še nikdar prej. Podrobno oriše vse slučaje redukcij, znižavanja mezd in zvišanja delovnega časa. Poudarja, da je tako mierno stanje nastalo v državi samo radi tega, ker imamo zakone, ki jih nikdo ne upošteva. Zakon o zaščiti delavstva je brez vsake vrednosti, ker gre od najmanjšega do največjega podjetnika vse preko njega. Poklicane inspekcije dela so pasivne, kar stanje poslabšuje. Dotakne se perečega vprašanja brezposelnosti in z žalostjo konstatira, da ni za to nesrečneže s strani vladajočih krogov prav ničesar poskrbljeno. Konstatira dejstvo, da minister za socialno politiko ni našel za potrebno,

da bi v svojem ekspoziciji dal mesta tudi delavskim vprašanjem in je šel tudi preko konvencij mednarodnega urada dela v Ženevi, ki še vedno čakajo ratificiranja. Dotakne se tudi drugih delavskih vprašanj in ob koncu svojega poročila predlaga to-le

resolucijo:

Zborovalci zbrani na delegatskem zboru Narodno socialne strokovne zveze in Samostojne strokovne delavske Unije dne 28. marca 1926 so po slišanju referata o delavskem položaju soglasno konstatirali,

da se položaj jugoslovanskega delavstva dan za dnem poslabšuje. Redukcije delavstva in celih obratov, podajanje delovnega časa in znižavanje mezd so vsakdanji pojavi, ki največkrat nimajo opravičene podlage (slučaj TPD) in poslabšujejo že itak slabe delavske razmere.

Tem vsakdanjim žalostnim pojavom se posvečuje s strani vladajočih krogov vse premalo pažnje. Ni čuda, če se dnevno večja števila brezposelnih.

Najnujnejša je zahteva, da se delavskemu vprašanju posveti s strani merodajnih krogov kar največ pažnje.

Politični pregled.

Državni proračun je bil sprejet dne 30. t. m. v Narodni skupščini s 186 glasovi proti 90 glasovom. Vse opozicijske stranke so prebrale v skupščini izjavo, da odklanjajo proračun radi velikih bremen in radi koruptivne vlade. Pri seji načelnikov parlamentarnih skupin so se tudi radičevci zavzemali za predlog opozicije, da se vrše seje narodne skupščine naprej. Navzlic temu so pa znali radikali tako manipulirati, da so bile seje narodne skupščine odgojene do 5. maja. Štefanu Radiču to očitno ni dovolj in je prošil za avdicijo na dvoru. Ko se je vračal Štefan Radič iz dvora, je izjavil časnikarjem, da se bo moral seja narodne skupščine sklicati pred 5. majem in da bo tudi on skrbel zato, da bo že enkrat konec koruptivnih afer.

Ekspozicija zunanjega ministra dr. Ninčiča je presenetljiva vsled svoje nejasnosti. Od zunanjega ministra nismo slišali ničesar novega, kar bi ne bilo že ponovno priobčeno v vseh časopisih. Zanimivo bi bilo le, da dr. Ninčičovo priznanje, da vodi tajno diplomacijo in da ne dopušča, da bi bil o vseh fazah njegove zunanje politike obveščen — parlament. V spričo te trditve zunanjega ministra nastaja resno vprašanje, čemu je parlament. Ali naj parlament le sprejema na znanje zaključke zunanjega ministra, ali pa naj iniciativno posega v bitna zunanje-politična vprašanja naše države? Vsekakor je zaenkrat zunanji minister in z njim tudi vlada mnenja, da ima parlament pravico samo poslušati, ne pa — odločevati. Iz Ninčičevih izjavanj še sedaj ni popolnoma jasno, kakšne cilje je zasledovalo njegovo potovanje v Rim in Pariz. Kar tako s frazo, da je iskal samo prijateljskih vezí, se ne bo ničče zadovoljilo! Ninčič neprestano trdi, da zasleduje naša država miroljubno politiko, čeravno vojni minister zahteva vedno večje kredite. Ninčič trdi, da smo z Avstrijo in Italijo v najboljših odnosih, čeravno naš narod v Italiji razaradujejo in čeravno nimamo koroški Slovenci niti ene svoje šole. Sama nesoglasja, katerih razjasnitev smo pač zastoj pričakovali v ekspoziciji zunanjega ministra.

Ekspozicija finančnega ministra. Po izjavi finančnega ministra Stojadinovića ima naša država vojnih dolgov v Ameriki 62.850.000 dolarjev, v Veliki Britaniji 33.383.743 funtov šterlingov in v Franciji eno milijardo 738.566.000 frankov. Po današnjem kursu bi znašali vsi ti dolgov skupaj 15 milijard 183 milijonov dinarjev. Dogovori z Ameriko glede povračila dolga so dobro uspešni. Do podpisa dogovora ni prišlo samo vsled notranje-političnih razmer v Zedinjenih državah. V inozemstvu se je kredit naše države znatno zboljšal. Budžet državnih izdatkov in dohodkov za leto 1926/1927 je razviden iz števila izdatkov, ki znašajo 12.279.899.631 in dohodkov, ki znašajo 12.502.392.616 dinarjev; suficita je torej 224.492.984 dinarjev. Ankanđani ne presegajo suficita. Dinar je stabiliziran. Intervencije, ki jih izvaja na borzi Narodna banka v sporazumu s finančnim ministrom, imajo namen, da se prepreči naglo fluktuacijo kurza, bodisi v korist ali škodo dinarja. V dneh večjih ponudb kupuje Narodna devize, da jih potem zopet vrže na trg takrat, kadar je po njih večje povpraševanje. To je zdrava politika stabilizacije, katero izvajajo vse evropske države. Koncem svojega ekspozicije je obljubil finančni minister, da bo v najkrajšem času predložil narodni skupščini zakonski načrt o izenačenju davkov. — V debati je opozicija očitala finančnemu ministru, da je vse premalo upošteval pri svoji politiki ekonomskih nalog naše države. Neobhodno potrebno je reformirati postopek pri državnih nabavah. Reformirati je nadalje državno

predvsem pa, da se zajezi val brezposelnosti s preprečitvijo neosnovanih redukcij delavstva, z nadomeščanjem tujcev po domačinih, z ukinitvijo vsakega nadurnega dela, s strogin izvajanjem osemurnega delovnika, s podporo za izselitev v one kraje, ki nudijo delavstvu dovolj prilike za pošten in zadosten zaslužek in končno z brezposelno podporo, za katero so nabrani po borzah dela že precejšnji zneski. Cimpreje je uveljaviti zakon o zavarovanju v slučaju brezposelnosti.

Inspekcije dela naj zahtevajo strogo izvrševanje vseh predpisov zakona o zaščiti delavstva.

Končno pozivljajo zborovalci vlado, in narodno skupščino, da se vendarle že enkrat ratificira konvencije, katere je predložil Mednarodni urad dela.

Resolucija je bila soglasno sprejeta!

Po podanih poročilih se razvije živahna debata, ki je pokazala popolno

enotnost mišljenja.

Po debati zaključil predsednik Juvan ob splošnem navdušenju sijajno uspelo delegatsko zborovanje in poziva vse navzoče na vztrajno in nesebično delo.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru vabi na članski sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 11. aprila 1926 ob pol 10. uri dopoldne v strankinem lokalu, Grajski trg štev. 1. Dnevni red: 1. Glavni strankni zbor NSS. 2. Proslava 1. maja. 3. Slučajnosti. — Vabimo člane, da se tega važnega sestanka zanesljivo udeležijo. Odbor.

Obletnica Radičevega političnega preokreta. Dne 27. t. m. je minulo eno leto, odkar je podal Pavle Radič v narodni skupščini senzacionalno izjavo, da se njegova stranka odreka republikanizmu in konfederaciji in da priznava monarhijo in vidovdanske ustave. Radičevi poslanci so v Beogradu dne 27. t. m. svečano proslavili obletnico svojega preokreta. Navdušene napitnice so trajale pozno v noč. — Bili smo med prvimi, ki smo pozdravili samospoznanje radičevcev, da izberejo nova politična pota in da prenehajo z destruktivnim delom v mladi nacionalni državi. Obžalovali smo le pri tem, da radičevci že prej niso spoznali svoje zmotne politike in da že svojčas niso podprli Davidovičevega režima. Z velikim pričakovanjem smo čakali na dobre spremenjenih političnih razmer. Naše pričakovanje je pa bilo vsaj do sedaj zaman. Objektivno se lahko ugotovi, da tudi vstop radičevcev v vlado ni prinesel prejenih razmer. Še vedno cvete korupcija in partizanstvo. Nikjer ni videti razumevanja za socialno zastavljeno delovno ljudstvo. Socialna politika je trn v peli raznim agrarnim s kapitalističnim mentalitetom in radikali kot radičevci so si soglasni v tem, da se demantira ministrstvo za socialno politiko. Ne rečemo, da bi morali ed nove vlade takoj tekom enega leta zahtevati čudeže, vendar najmanj je pa, kar lahko zahtevamo, da se še tisto kar je dobrega — ne ukine. Mesto zboljšanja socialnih prilik se razmere še slabšajo. Pogledmo samo finančno politiko. Pri razpravi o proračunu bi bil že čas zato, da se uveljavijo izenačenje davkov in da se ne obljube samo, ampak res nekaj stori. V Sloveniji naravnost divja davčni sadizem. Slovenska industrija propada, brezposelnost in revščina je vsak dan večja. Dvomimo, če so na vse te stvari pomislili gospodje od Radičeve stranke na slavnostni večerji. Če bi to storili, bi jim večerja gotovo slabo teknila.

Shodi opozicije. V Pančevem je govoril Ljuba Davidović, kjer je izjavil, da nima sedanja vlada ne po delu še manj pa po sestavi razloga za obstanek. Sedanja vlada je rezultat pritiska, kateri se je napravil na dva šefa koaliranih strank. Dalje je Davidović izjavil, da obstane pri svoji izjavi v Pirotu, da zbira Pašić dokumente proti svojemu prvemu sodelavcu Radiču, ki je priznal, da je Maksimović pravilno ravnal, ko ga je zaprl. Kaj to pomeni? To pomeni, da je Radič priznal, da je delal proti državi. V politični zgodovini je najti malo primerov, da se je človek sam tako sirašno obtožil. Mogoče se je obtožil Radič radi udvorljivosti. Toda kje je potem politična morala, kje je dostojanstvo mlade stranke, ki se naziva seljaška stranka? Glede sedanjega režima je dejal Davidović, da se korupcija vedno bolj širi. Pred sodiščem je obtožba, kjer se obtožuje šma ministrskega predsednika, da ne plačuje davkov. Trpljenje in trud naroda razspajo danes gospodski sinovi, ki niso dali za našo domovino ne kaplje znoja, kaj šele kaplje krvi. — Hrvatski federalisti so priredili v Zagrebu javen shod v Metropol-kimu, ki je bil zelo dobro obiskan. Glavni referat je imel bivši zunanji minister dr. Trumbić, ki je ostro kritiziral sedanji režim. — V Stari Pazovi je zboroval Pribežević. Tudi njegov shod je bil dobro obiskan; udeležilo se ga je na tisoče volilcev.

Po drugih državah.

Politične razmere na Češkoslovaškem. Do zadnjih volitev je bila češkoslovaška vlada sestavljena iz petih strank. Pri zadnjih volitvah pa vladne stranke niso dobile večine, ker so zelo nazadovale socialni demokraci in narodni demokrati. Takozvana petka se je morala razširiti in v vladno koalicio so vstopili kot šesta stranka — obrtniki. Nova vlada je imela rešiti predvsem troje težavnih vprašanj: redukcijo uradništva in zvišanje prejemkov v službi ostalim javnim nameščencem; urediti odnose z Rusijo; na novo določiti carinske tarife za industrijske in poljedelske proizvode. Izmed teh vprašanj je bilo posebno neprijetno rešiti redukcijo uradništva. Vse vladne stranke bi pri tem prišle v skrajno neprijeten položaj, ker bi se zamerile svojim pristajalcem in bi z redukcijo le ojačile opozicijske stranke. Odnosi z Rusijo so prišli na mrtvo točko. Sporazum z Rusijo ni bilo mogoče urediti ne samo radi boljševiške propagande in konzularnih mest v Podkarpatski Rusiji, ampak tudi radi tega, ker so Čehi zahtevali odškodnino za one svoje državljane, ki so vsled boljševiškega prebrata utrpeli v Rusiji veliko materialno škodo. Boljševiška vlada je odklonila vse češkoslovaške odškodninske zahteve, ki so baje izravnavane že s škodo, katero so prizadejali Rusiji češki legionarji. Glede zaščitne carine je pa zadeva taka, da so po hedeletni vedno glasneje zahtevali, da se ne zaščituje samo industrijo, ampak tudi produkcijo poljedelstva. Zadnji čas se je tudi na češkoslovaškem trgu pojavila Amerika, ki je zelo konkurirala češkim poljedelskim produktom. Industrija in delavstvo je bilo veselo konkurence, ker so cene poljedelskih pridelkov padale in je postajalo s tem življenje cenejše. Težko je bilo sedaj spraviti interese konsumenta in producenta v sklad v vladi, ki je zastopala oba interesenta. V očiščeni vsem tem težočam je voditelj kartovalcev Svehla podal demisijsko vlado. Prezident je imenoval uradniško vlado, ali kakor se sama imenuje — vlado strokovnjakov. Javna tajnost pa je, da je uradniška vlada neposredno se vedno pod vodstvom dosedanje vladne koalicije (šestke). Uradniška vlada naj izvede samo vse nepopolne odredbe, potem se bo pa Svehla zopet vrnil na svoje staro mesto. Nova češkoslovaška vlada je pričela takoj z reševanjem uradniškega vprašanja in gospodarskih problemov. Vlada je razpisala notranje češkoslovaško posojilo v znesku ene milijarde čeških kron. Razpis posojila je bil v polni meri dosežen, ker je bilo podpisanih eno milijardo sedemsto tisoč čeških kron. Češka krona je definitivno stabilizirana (trije dolarji so 100 čeških kron). Drugi del je dovolj čisto ameriškega posojila je češkoslovaška odklonila, kot nepotrebnega. Tako je uradniška vlada rešila razna notranje-politična vprašanja, katera bi bila koalicijska vlada nemogoča rešiti. V zunanji politiki pa tudi z uradniško vlado ni ničesar izpremenjenega. Dr. Beneš je ostal še naprej na svojem mestu. Visti, ki so vedele povedati, da bo moral dr. Beneš odložiti svoj po-

slanski mandat, ker je v uradniški vladi, niso resnične.

Sedemletnica fašizma. V celi Italiji se je svečeno praznovalo dne 28. t. m. sedemletnico fašizma. V Rimu je bila velika parada, katere se je udeležilo 40.000 fašistov. Pri tej priliki je govoril tudi Mussolini, ki je razlagal zgodovino stranke fašistov. Mussolini se je najprej spomnil mitega sestanka, ki se je vršil pred sedmimi leti v Milanu, na katerem se je brez kričanja in reklame osnovala stranka. Takrat je vse s prezirom govorilo o novem pokretu. Kmalu nato so šli fašisti v volitve, pri katerih so pa propadli. Nasprotniki so mislili, da je pokopan fašizem. Toda komaj je minulo nekaj mesecev in že so na kongresu v Milanu dokazali fašisti, da so pripravljeni, četudi z revolucijo, izvesti borbo do konca. Že takrat so pričele v Italiji razpadati stare stranke. Fašisti so kmalu nato izvedli zadnji del revolucije s polhodom v Rim. Ko smo prevzeli vlado — je rekel Mussolini — smo zadeli na velike težave. Iz moralnih in materialnih ruševin je bilo treba zgraditi novo. Delal sem noč in dan; rešil sem vsa važnejša vprašanja. Delo je kronano s tem, da ne stoji več pred nami oni mali Rim, ampak novi, veliki Rim, ki predstavlja za cel latinski svet vrhovno moralno vez. Inozemska propaganda nam rada dela nepravilike. Teda vse skupaj ne bo nič pomagalo. Prepričani smo, da bodo morale za nami na isto pot vse evropske države in to toliko časa, dokler ne bo prenovljen degenerirani parlamentarizem. — Samozavest in zgovornost Mussolinija je velika. Ni odrekati, da si je esvial v Italiji naravnost diktatorsko pozicijo. Gotovo pa je, da Mussolini ni upravičen govoriti o morali svoje politike. Politični umori, požih, ječe, absolutizem, raznarodovanje Slovanov itd. gotovo niso naslovi za poglavja o morali. ... Ravno vsled svoje politične nemoralne je fašizem obsoben na smrt in naj se ob sedemletnici čuti še tako močnega in silnega.

Nesoglasja v poljski vladni koaliciji se pojavljajo v pogledu na finančna vprašanja. Socialisti zahtevajo, da se določijo plače za javne nameščence po indeksu za živila. Temu predlogu se upira finančni minister. Narodno-delavska stranka je sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da izdela koalicija enoten program za stabilizacijo valute, za budžetno ravnateljstvo, za odstranitev brezposelnosti in industrijske krize. Le v tem slučaju, če se izdela in izvaja tak program, sedeluje še naprej narodno-delavska stranka v vladni koaliciji. — Ob priliki pete obletnice plebiscita v Gornji Slezijski so bile v Katowicah velike manifestacije, katerih se je udeležilo stotisoč ljudi. Na zborovanju sprejeta resolucija protestira, da Nemci varajo javno mnenje s tem, da širijo vesti, kot da bi se Gornja Slezijska želela združiti z Nemčijo. Resolucija konstatira, da je ta nemška propaganda le dokaz aneksijskega apetita Nemčije v škodo Poljske.

Razorožitev Holandske. Holandski parlament se bavi s predlogom za razpust vojske in mornarice in za izvedbo polne razorožitve po primeru Danske.

Tedenske vesti.

Šole so nepotrebne.

Ministrstvo prosvete je dovolilo kredit stotisoč dinarjev za zgradbo ljudske šole v Madaraških Salašicah. Veliki župan v Somborju je dobil nalogo, da izplača dovoljen kredit in ukrene vse potrebno, da se prične z graditvijo šole. V Madaraških Salašicah je bil odposlan šolski nadzornik, ki je sklical občinske veljake na razgovor, da se določi termin, kdaj se prične z zidanjem. Zgodilo se je pa nekaj nepričakovanega. Občani Madaraških Salašic so soglasno izjavili šolskemu nadzorniku, da ne sprejmejo nakanega kredita 100.000 dinarjev, ker so mnenja, da je šola nepotrebna. Svoji otrok ne bodo pošiljali v šolo, ker jih rabijo doma za razna dela. Otroci bi po mnenju občanov v Madaraških Salašicah v šoli le postopali, dočim bi doma opravljali koristna dela. Šolska izobrazba je za življenje sploh nepotrebna.

Začuden je poslušal šolski nadzornik nazore občanov. Ker je bilo vsako prigovarjanje brezuspešno, je odpotoval šolski nadzornik zopet v Sombor, da poroča velikemu županu.

Resnični dogodek pač ne zasluži nobenega komentarja, ker že sam po sebi pove veliko preveč!

Vesele velikonočne praznike želita vsem naročnikom in sotrudnikom uredništva in uprava »Nove Prave«.

— Cenjene ljubljanske naročnike obveščamo, da jih bo te dni obiskal inkasat, da pobere naročnino. Cenjeni naročniki se vljudo prosijo, da pripravijo denar za naročnino, da ne bo imel inkasat nepotrebnih potov. — Uprava »Nove Prave«.

— Narodna strokovna zveza. Pod tem naslovom odpirajo »Narodni dnevnik« v številki 71 diskuzijo, ali je prav, da sta si Narodno-socialna strokovna zveza in Unija ustanovili skupno vodstvo, ali ne. Pri tem »Narodni dnevnik« že v naprej zanika novi zvezi vsako pravico, da se predstavlja kot samostojna delavska organizacija, kot tudi, da se nazivlja Narodna strokovna zveza. Kaj hoče Narodna strokovna zveza, je točno povedala v svojih resolucijah in bi bilo odveč o tem govoriti. Če misli »Narodni dnevnik«, da je največja moč, motriti vse naše javno življenje in med tem tudi strokovni pokret narodnega delavstva samo skozi meglena očala besnega osebnopolitičnega sovraštva — je njegova zadeva. Mi mu na to pot ne bomo sledili. Kako misli Narodna strokovna zveza praktično delati za delavstvo, je pokazala že v Delavski zbornici. Mislimo, da je bil njen nastop najmanj toliko navedenja vreden, kot nastop internacionalnih Berpotovcev, za katere se je tako ognjevit zavzel »Narodni dnevnik«. Ako priznava »Narodni dnevnik« celo tudi radičevem zastopstvu delavstva, bo že moral, če danes ne, pa jutri, priznati tudi NSSZ in Uniji upravičenost, da samostojno organizirata in zastopata interese slovenskega delavstva. Kar se pa tiče švigašvage-politike, pa menda ne bo zlepa komu tako težko dajati odgovora pred javnostjo, kot »Narodnemu dnevniku«. Za kaj se že ni navduševal »N. D.«! Sicer bi nam pa že enkrat lahko povedal »Narodni dnevnik«, v katerem hrenu si prisvaja sploh pravico, da nastopa kot sodnik v slovenskem javnem življenju? Koga prav za prav zastopa? Ali samo mnenje desetorice svojih vzdrževalcev? Vsekakor bi bilo dobro razčistiti to vprašanje in potem se lahko pogovorimo še o marsičem! Samo to bi radi vedeli, s kom imamo prav za prav opravka!

— Oklic. Blizu se doba velikih prireditelj. Najrazličnejša stanovska, kulturna, gospodarska in dobrodelna društva uporabljajo poletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah in konferencah, izletih in shodih poglobljajo svoj program, utrjujejo stanovsko zavednost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje. Volja in težnja za napredkom je v nas razvita do močne višine ter se v efektu in praktično zrcali v razvoju in stanju našega kulturnega in materialnega gospodarstva. Ljubljanski velesojem je viden in osredotočen izraz razvoja in stanja našega materialnega gospodarstva. Uprava Ljubljanskega velesoja vabi vse poklicane, da ne cepimo moči in da se pokažemo v celoti. Zato je nujno potrebno, da se ob času razkaza našega materialnega gospodarstva priložnost VI. Ljubljanskega velesoja od 26. junija do 5. julija 1926 vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega, kulturnega, športnega itd. značaja. Svet naj vidi vse komponente našega ustvarjanja zbrane v eni močnem vrsti. — Uprava Ljubljanskega velesoja.

— P. Otokar Aleš. — V petek prošlega tedna je umrl v Novem mestu šlom Sovonje znan P. Otokar Aleš, šolski vodja v p. Blagega pokojnika se bo spominjal marsikdo, ki je obiskoval šole v Novem mestu.

— Izredno vreme. Tudi zadnja naša prognoza je bila točna. Pričela se je doba tako intenzivne vulkanične periode, da so se že pričeli oglašati že zdavno ugasnili ognjeniki. Prve dni Velikega tedna se je intenzivnost akcije prelazila na zapad (najbrže Južna Amerika), kjer je moralo priti kar do več krepkih izbruhov, katerih sila je v zvezi z vulkanskim delovanjem v Italiji nam prinesla tako nenavadno vročino (dne 30. marca se ob polnoči 15 C, čez dan do 25 C v senci). Medtem so se že morale izvršiti velike potresne katastrofe, ki se bodo do 6. aprila v jakosti še stopnjevale. Krasnemu vremenu bo tudi pri nas sledila hujša reakcija še pred Veliko nedeljo. (Prognoza je pisana 30. marca ob polnoči.) To pot je pričakovati od juga, zlasti pa od zapadne strani tudi posebno hude viharje zlasti na morju. Odmene podzemeljskega nemirja bodo občutili te dni tudi naši kraji. Več kot čudež bo, ako bodo v Sloveniji prazniki lepi, kakor jih — želimo.

— Kako se izdelujejo v Avstriji zakoni! Avstrijski parlament ima uzakoniti nov carinski zakon. Na predpripravih pa ne delajo samo poslanci člani parlamentarne večine, ampak tudi opozicija, ki je bila k delu vabljen. Seveda se je opozicija vabila odzvala ter stavlja svoje predloge, katere pa vladna večina ceni in uvaža. Tako pridejo do zakonov, ki so vsaj približno v korist splošnosti.

— Kazenski zakon za mladino. V Avstriji bo najbrže v kratkem zagledal luč sveta poseben kazenski zakon za mladino. Za današnje čase je to pač potrebno! Tudi pri nas bi morali misliti na tak zakon.

— Velik požar na Poljskem. V Pinski so pogorela velikanska skladišča za vojno mornarico. Škode je veliko milijonov. Baje se je ogenj zanetil iz političnih motivov.

— Tragedija v brzovlaku. Ta teden se je v brzovlaku iz Budapešte v Temesvar dogodil žalosten slučaj. V kupeju sedi častnik s soprogo, ki ima v naročju svojega par tednov starega dojenčka. V Solniku vstopi nov potnik, položi svojo prtljago — zelezen drog — na polico nasproti sedežu častnikove soproge. Pri premikanju vlaka pa dobi voz močan sunek, ki vrže imenovano železo s police. Železni drog pade na otrokovo glavo in mu je popolnoma zdrobil, gospo pa tudi poškoduje na roki. Častnik seže v razburjenosti po samokres in ustrelil potnika. — Nesrečen slučaj je zahteval dvojne človeških bitij.

— Kaznovana poslanca. Protifašistovska poslanca Tonello in Vicina v Italiji sta bila obtožena zaradi »nacionalne« propagande v inozemstvu. Prejela sta sedaj za to kazni. Odzeto jima je državljanstvo, njuno imetje v Italiji pa je vlada zaplenila.

— Od tigra raztrgan. V zoološkem vrtu v Rimu je bil nastavljen kot krotilec zver Nemec Hugo Oettershagen. Ko se je ta teden zopet mudil med zverjajo, ga je napadel divji tiger ter ga strahovito razmesaril. Med transportom v bolnico je revež umrl.

— Znižanje obrestne mere. V dunajski narodni banki bodo razpravljali zopet o znižanju obrestne mere za posojila. — Tudi naši denarni zavodi bi pač lahko prilagodili obrestno mero današnjim razmeram primerno. Saj so vendar 10% obresti previsoke. Kdo pa naj v današnjih časih zmagače te obresti. Naše hranilnice in posojilnice vendar niso bile ustanovljene zato, da si kupijo bogastvo, ampak da so ljudem v pomoč. Proč s sindikatom denarnih zavodov! Naj bo le tudi na tem polju malo konkurence.

— Francoski frank zopet pada in z njim vzporedno tudi belgijski. Trgovci v Parizu so pričeli izstavljanje fakture za inozemstvo v dolarski valuti.

Ljubljana.

— Šišenske ceste se nahajajo v takem škandaloznem stanju, da je človeka sram in — groza. Kamor stopiš, zagaziš v blato do členka. Manjši otroci, ki pohajajo v šolo, v mnogih krajih ne morejo niti pasirati cest. Očividno je bil te dni priča, ko je taka mala šolarica obšla v blatu. Pa tudi za odrasle je to neznosno. Komaj se pokaže človek na ulici, pa že zgleda kakor kak cestar. Sem in tja pa ostane v blatu tudi kak damski čevljiček. Mestni magistrat bi že moral malo bolj poskrbeti za vzdrževanje cest. Ta malomarnost vzgaja anarhijo, ker ljudje iščejo boljših stopinj vsepovsod, pa tudi vozniki ti zapelje kar po hodniku. Posebno slabe so ulice in ceste na periferijah, katerih niti ne posipuje in ne snazi. Ceste, ki najbolj trpe, se sploh ne posipujejo. Kot tak kurlozum navajamo Podmilščakovo, Janševo, Jernejevo in Gasliško ceste. Zlasti Podmilščakovo, po kateri se dovažajo ves gramoz iz mestne jame, je tako razorana, da ni za hojo. Napravite tam malo hodnika. Gospode gerente prosimo, da ta nedostatek vsaj malo omilijo.

— Kje je konjač? Včasih smo videli sem in tja na ulici konjača, ki je pregledoval in lovil pse, kateri so se lovili po cestah brez pasjih znamk, tedaj neopravičeno. Sedaj je te pasje nadležje že toliko, da je neznosno, pa konjača ni, da bi jih polovil. V tem pogledu prednjačijo zopet mestne periferije Šiška, Vodmat itd. Oblast naj da konjaču

nalog, da bo izvršil parkrat letno posel in polovil vse pasje potepuhe, ki so samo v nadlego in postajajo celo nevarni.

— Španska. V Ljubljani je še veliko bolnih ljudi na influenco. V mnogih družinah vsi leže. Veliko je ljudi v bolnicah, mnogo jih je pa tudi že pomrlo. Ljudje namreč ne polagajo veliko pažnje tej bolezni. Zato nastopijo komplikacije in navadno sledi potem pljučnica. Priporočljivo je tedaj ostati v postelji in ne uživati vina. Prav ludo je nastopila gripa tudi v Gradcu, kjer so vse bolnice prenapolnjene. Povsod postavljajo za silna ležišča. Veliko opravka imajo reševalne postaje.

REDNI LETNI DELEGATSKI ZBOR NSS

se vrši v nedeljo, dne 18. aprila 1926 ob 9. uri dopoldne v Slavčevi dvorani Narodnega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Naznanila predsedstva.
2. Volitev verifične komisije.
3. Poročilo načelstva: a) tajnika, b) blaginika, c) nadzorstva.
4. Sprejem novega organizacijskega reda.
5. Volitev: a) načelstva, b) nadzorstva, c) izvrševalnega odbora, d) finančne komisije.
6. Poročilo o političnem položaju.
7. Slučajnosti.

Pristop k delegatskemu zborovanju imajo samo strankini funkcionarji ter delegati krajevnih in drugih strankinih organizacij v smislu organizacijskega reda.

Predlogi za delegatski zbor se morajo najkasneje 8 dni pred zborom predložiti načelstvu stranke.

Dolžnost vseh delegatov je, da se delegatskega zbora polnočestilno udeleže. V Ljubljani, dne 12. marca 1926.

Načelstvo nar.-socialistične stranke:

Ivan Deržič, I. r. Franjo Rupnik I. r. načelnik. tajnik.

Maribor.

— Izredna priken: tri solnce. Dne 25. marca med 15. in 16. uro se je v Mariboru opazovala za naše kraje izredna prikazen treh solnc. Okrog solnce se je takoj popoldne pojavil velik obroč, okrog 15. ure se je na levi strani v sredini obroča pojavil prvi odsev solnce. Kmalu nato se je v isti črti pojavila ista prikazen tudi na desni strani. Obojna prikazen je izgledala kakor v tankih oblakih zastrta luna, le da je bil levi pojav izrazitejši in popolnejši v podobi solnce, kakor desni. Kakor je ta pojav za nas izreden, vendar je v meteorologiji že davno znan. Saj kolikor znano, so slični pojavi opazovali dne 4. septembra leta 1900 v Aachenu, odkoder ima znan geolog A. Sieberg krasno fotografsko sliko. Za odsev solnce na robeh obroča, tako da izgleda, kakor bi bila poleg pravega še dva manjša solnce, so razne pojasnitve. Obroč sam je tudi pri nas znana prikazen, čeprav ob solncu bolj redka, kakor pri luni. Zadnji največji obroč v popolni sliki krasne mavrice se je opazoval na Veliki petek pred katastrofalnim potresom v St. Francisco. Temu slični je bil tudi oni obroč, ki ga je bilo tudi v naših krajih opaziti dva dni pred potresno katastrofo na Japonskem. V takih slučajih je ozačje prepojeno z izbruhajočih vulkanov hvalajočimi plini, ki se v višjih zračnih plasteh zgostijo in zledeje v fine ledenice igle. Ko gredo solnčni žarki skozi tako ozačje, se lomijo in ta prelom nareja sliki- vite obroče. Z ozirom na vzrok teh prikazni pomenijo iste redno tudi iste posledice: z vulkaničnimi izbruhi v zvezi stoječe elementarne izgrede, kakor: potresi, neurja, spremenjeno, izredno vreme. To se bo tudi topot izkazalo kot pravilno — v kolikor se med tem že ni.

— Krščanska zlobnost. Mi smo že ponovno bičali, da takozvano katoliško časopisje navadno surovo in pobalinsko udriha po gledališču, in sicer o stvarih, o katerih najmanj razume. Zda se je katoliški »Slovenec« spraval na akademsko slikarja Trstenjaka, kateremu odredka vsako sposobnost in ga skuša poniževati pred svojimi četrtolci. Ta zlobnost katoliškega lista je vzbudiva po celem Mariboru tem večje ogorčenje, ker je slučajno Trstenjak dosedaj edini umetnik, katerega razstava je doživela naravnost krasen obisk, pa tudi materijalni uspeh (20 prodanih slik) je prekoračil vse dosedanje uspehe takih razstav. Škoda, da si »Slovenec« ni že preje privoščil svojo zlobnost, gotovo bi bil naredil še večjo reklamo za Trstenjaka.

— Na zadnji seji obč. sveta mariborskega je bila v razpravi gradbeni akcija mestne občine, o kateri je referiral podžupan dr. Lipold. Tov. obč. svetnik Tumpej je v debati stavljal razne koristne predloge, da bi se gradba stanovanjskih hiš pocenila in s tem pritegnilo čim več interesentov, kar bi imelo za posledico čim hitrejšo rešitev stanovanjske krize. Nadalje se je razmotrivalo o prevzemu drž. borze dela po mestni občini, če država taisti povrne zneske, ki se v ta namen stekajo v drž. blaginjo iz prispevkov zavarovalnice.

Strokovni vestnik

Žrtve volitev v Delavsko zbornico.

Neka naša podružnica nas opozarja, da se Strokovna komisija v svoje demagogične svrhe prav rada poslužuje bajke o 24 odpuščenih delavcih, ki da so postali žrtve Neodvisne delavske liste. Takoj po končanih volitvah je »Delavec« prinesel napad na našo organizacijo, češ, da smo zakrivali te odpuščenosti. Mi smo v »Novi Pravi« št. 7, z dne 10. februarja zavzeli svoje stališče in se zavarovali proti takim očitkom. »Delavec« ni pozneje nikoli ovrgel naše trditve, vzlic temu pa je naprej nabiral za 24 »žrtve« in se Strokovna komisija še danes poslužuje te lažljivosti za napade proti naši organizaciji. Mi danes lahko mirno in ponovno konstatiramo, da ne eden izmed odpuščenih ni bil žrtev Neodvisne delavske liste ali celo morda naše organizacije. To je tudi Strokovni komisiji dobro znano in je zato skrajno neokusno, da se še nadalje poslužuje takih neresnic v dosego svojih namenov.

Naš letošnji glavni delegatski zbor se bo vršil glasom sklepa upravnega odbora z dne 28. marca t. l. o binkoštnih praznikih v Ptuj. Upravni odbor se je odločil za Ptuj, ker bo isti dan razvila naša tamošnja podružnica svoj prapor in se porabi obe prireditvi za veliko manifestacijo naše organizacije. Že danes vabimo vse naše podružnice, da razvijejo čim večjo agitacijo za poset Ptuj in čim večjo udeležbo pri obeh naših prireditvah. Vožnja bo polovična in se bo zato nudila vsem prav lepo prilika, da si ogledajo nekdanjo trdnjo nemško trdnjavo, naše lepo obmejno mesto Ptuj. Bratje in sestre, pripravljamo se za polet v Ptuj, da vrne-

mo obiske našim štajerskim bratom. Ob binkoštnih vsi v Ptuj!

1. maj. Ker se zopet bliža praznik delavstva, pozivljamo vse naše podružnice, da se pripravljajo za dostojno proslavo tega našega edinega praznika. Letošnji 1. maj bodo proslavili narodni delavci skupno in svečano. Kjer bo le mogoče je prirediti manifestacijske shode in popoldne izlete v naravo ali pa prireditve v društvene namene. Narodna strokovna zveza namerava izdati za to proslavo svoj majski spis in že sedaj opozarjamo vse naše podružnice, da se pripravijo za razpečevanje te naše brošure. Sledite točno navodilom okrožnice, ki jo prejmete v teh dneh. Pripravljajte se povsod za kar najdostojnejšo proslavo 1. maja. Povsod na delo! Živel 1. maj!

Okrožna konferenca na Jesenicah. Opozarjamo vse naše podružnice gorjanskega okrožja na konferenco, ki se vrši na velikonočni ponedeljek in jih prosimo, da sigurno pošljejo svoje zastopstvo na to konferenco, ki bo z ozirom na dnevni red zelo važna. Narodno-socialna strokovna zveza bo zastopal strokovni tajnik br. Kravos, ki poda tudi poročilo o pokretu NSSZ in o deskem položaju.

Poziv! Vsem podružnicam NSSZ! Delavska zbornica za Slovenijo je izdala vprašalne pole za reduciranje, rudarske delavce in nameščence. Vsi odpuščeni, odnosno reducirani rudarji se imajo prijaviti in izpolniti vprašalno polo. Take vprašalne pole so na razpolago v Trbovljah, Hrastniku in Rajhenburgu v delavskem domu in v Zagorju v prostorih ZRJ. Imajo jih pa tudi vsi naši podružnični odbori, katerim se je takoj prijaviti. Te vprašalne pole služijo predvsem za točno statistiko o kretanju rudarjev. Vsi naši člani naj te vprašalne pole izpolnijo. — Tajništvo.

šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri trdku

Najpopolnejši
Brezplačen pouk.

STOEWER

LUD. BARAGA LJUBLJANA

Šelenburgova ul. 6/I.
Telefon šte. 980.

15 letna garancija.

13 stranke.

Redni občni zbor krajevnih organizacij NSS za Kolizejski okraj se boče vršil v sredo, dne 7. aprila t. l. ob 8. uri zvečer v tajništvu NSS (Narodni dom) s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Stranik zbor.
3. Volitev odbora.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor kraja. org. NSS za Logatec. Ob prav lepi udeležbi članstva se je vršil preteklo, nedeljo v Logatcu II. redni letni občni zbor naše pol. organizacije v obširnih prostorih gostilne Kunc. Predsednik tovariš Leskovec je po toplih pozdravnih besedah poročal o delovanju kraja. organizacije v preteklem letu. Njegovo, kakor poročili tajnika in blaginjska, sta bili z odobravanjem vzeti na znanje in se je celokupnemu odboru izreklo popolno zaupanje. Delegat naščestva iz Ljubljane tov. Pelan je podal v skoro enournem referatu izčrpano poročilo o politični situaciji, o delu stranke, o strokovnem gibanju, delavski zbornici, mladinski organizaciji in zlasti poudarjal živo potrebo po ustanovitvi strok. organizacije v Logatcu in po čim ožjem skupnem delu vsega narodnega in naprednega delavstva, naglašujoč, da je spas našega delavstva le v edinstvu in medsebojni bratski ljubezni. Iz

tega vidika pozdravlja tudi novo ustanovljeno Nar. strok. zvezo in ji želi čim lepših uspehov. Njegovo poročilo je bilo s soglasnim odobravanjem vzeto na znanje. Pri nato sledečih volitvah je bil izvoljen soglasno naslednji odbor: Preds. tov. Sebenik, podpreds. Tokman, blag. Habjan in odborniki Žust, Lukančič, Kogoj, Šega, Leskovec, Petrovič, Molik in Trobec. Lepo uspelo zborovanje je bilo zaključeno ob 6. zvečer, nakar so tovariši posvetili par uric pristranom prijateljskemu razgovoru. Našo mlado logaško organizacijo stavimo za zgled mnogim našim kraj. organizacijam in ji kličemo: le tako krepko naprej za zmago delavstva.

Krajevna organizacija NSS za Spodnjo Šiško ima v soboto dne 10. aprila t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih gostilne pri Krizu svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsi člani vabljeni k polnoštevni udeležbi.

Krajevna organizacija v Slov. Gradcu javlja, da se je dne 27. marca 1926 vršil njen letni občni zbor v gostilni Rup. Izvolili so se soglasno sledeči funkcionarji: Predsednik: Janko Zupančič, podpredsednik Albert Puncer, tajnik Davorin Blažič, blaginjski Ivan Štrnc. Odborniki: France Zdravko, Anton Florič, Karol Plazer, Ivan Čerče. Namestniki: Čreslovnik Franc, Gladež Bogomir. Pregledovalca računov: Martin Barl, Gašper Goligranc.

Mladinski vestnik

Aleluja.

Slešno srce se iz otopele vsakdanjosti predrami in zadrhti v toplem pričakovanju. Ko zazvone velikonočni zvoni, se nam zdi, kakor bi odsevala v naših dušah vsa dobrota stoletij, kakor bi hoteli v višino neba, da pozabimo srd in gnjev te zemlje.

Bratje, sestre! Zemlja se probuja k življenju, pomlad imamo, toda pomlad je le v naravi, v lepem logu in zunaj v prijetnih šumih. Ni je pa med mestnim zidovjem, ni je v industrijskih centrih, še manj pa v rudarskih revirjih. Kjer smo mi. Zakaj ne bi smeli uživati mi pomladi. Ali nar nismo ljudje? — Smo, toda življenje ne privoščiti vsega vsega in meri pravico in krivico.

Mi, ki smo iz rudnikov, iz tovarov, iz koč in mestnega zidovja ter služimo kruhi z delom rok in duha, ne verujemo v pravično ureditev sedanjega sveta. Ne verujemo, da smo upravičeni imeti le Velike petke, a nobene Velike nedelje. Tudi za nas mora biti Velika nedelja, prepričani smo o tem. Vstali bomo enkrat tudi mi vsi »ponizani in razžaljeni« in zapeli svojo »Alelujo«!

Mladina, nada vsega boljšega! Naprej v borbo za naše Vstajenje!

Jesenice. Poslovilni večer bratu Nandetu Bokalu v soboto 27. marca t. l. je pokazal, koliko simpatij uživa med nami brati, ki je res pravi in resnični brat. Naš društveni lokal se je na večer odhodnice napolnil do zadnjega kotička: razven domačega članstva je bil lep obisk iz Hrušice, predvsem pa od naših starejših prijateljev. Tamburaški kvartet (Bokal St., Wister, Nikolič, Repe) je neumorno sviral lepe koncerte in druge komade ter žel priznanje vseh navzočih. Večer je otvoril br. pod-

predsednik. Brat Zupan Tine ml. se je od hr. Nandeta poslovil imenom članstva, odbor pa je po bratu tajnika poklonil ljubko plaketo. Za Hrušico se je poslovil br. Pözenel ter v pristrčnih in lepih besedah sestre Danice Vrabčeve: prav po gorenjsko pa naš br. Repe Srečko. Vidno ginjen je brat Nande spregovoril vsem zahvalne besede. Vsi smo mislili, da se je od vseh nas poslovil, toda pozabili smo na njegovo »berdo«. Na mizo je odložil vse poklonjene šopke (najlepše od sestre Danice in br. Zupana) in zadnjikrat igral. Poslovili smo se z željo, da se br. Nande čimprej zopet vrne k nam.

V soboto, 3. t. m., točno ob 7. uri zvečer je seja pripravljavalnega odbora za okrožno konferenco pri Ravhekariju (posebna soba). Točna in sigurna udeležba članov pripravljavalnega odbora ter referatov je radi važnosti nujno potrebna. Tajnik.

Jesenice. V četrtek ob 7. uri zvečer seja odbora »Bratstva« v društvenem lokalu. Ker je dnevni red važen, je sklepčnost nujno potrebna.

Zahvala. Vsem bratom in sestram »Bratstva« Jesenice in Hrušice moja bratska hvala za iskrene izraze bratske ljubavi ob priliki mojega odhoda k vojakom. Vztrajajte na naši skupni poti in vedite, da sem z Vami. Bodite pozdravljeni! Do svidenja! Vaš Nande.

Vsem organizacijam! Opozarjamo, da se vrši seja zastopstva mladine neprekinjeno v nedeljo dne 11. aprila t. l. ob 9. uri popoldne v Pulpanovi čitalnici. Dnevni red Vam naznajuemo v okrožnicah. Prosimo, da se pripravljate na sejo, ter nam pošljete čim prej eventuelne predloge in referate. — Osrednje tajništvo.

Tajinstveni morilec deklet.

Lord ne opazi, da je ta hip poškilil v sobo skozi okno Pitt. iz čigar obraza odseva naravnost peklensko veselje nad posledicami, ki jih je — kot more opaziti — povzročilo njegovo nesramno podlo dejanje. Le eno dobro sekundo se reži Irčev obraz brezupnemu lordu, potem pa zgine tako tiho in neslišno kot je prišel. Lord seveda ni videl Terezinega zaupnika. Kot omamljen stoji še vedno sredi sobe, venomer širleč v usodepolni nakit. Končno pa vendarle odide iz spalnice. Obraz njegov je tako izpremenjen, da ga ni spoznati, roki pa stiska v pest, kot da hoče vse zdrobiti, kar bi mu padlo vanje. Naenkrat pogleda na uro.

Še pol ure, potem pride, lopov podli, takoj napravim obračun z njim, bom ga — Strašna grožnja odneva iz teh besed, nič dobrega obetajoč sklep, ki more postati usodepoln za poročnika Colwella. Nemirno hodi sedaj lord po prvi sobi sem in tja. Minute se mu zde cela večnost in naravnost groza ga navda pri misli, da bi mogel poročnik danes kasneje priti domov kot običajno.

Kako naj te muke še dalje prenaša? Zdi se mu nemogoče. Svojemu groznemu razburjenju daje duška v glasnem razgovoru s samim seboj.

V njegovem objemu je počivala — »stoče — tukaj, tukaj, Beatrice, katere oči sem imel za nebesa, vse skupaj je bila laž in goljufija, — zavržena — la, pa prenikajo si padla, da bi te mogel kaznovati, toda tudi tvoj ljubimec te ne bo smel več ljubiti, nikdar, nikoli — on naj, on mora umreti!«

Grozeče dvigne lord svojo mišičasto roko. Oči mu znova zazare sovraštva, nemirno stopanje po sobi prične znova.

Nesramnica — podla, goljufiva ženska, to so torej bile tvoje ljubezenske pri-sege, tvoja zatrevanja, da mi ostaneš zvesta do groba, da, še preko groba? Ha, ženske pri-sege, ženske solze — laž, goljufija, zločin!

Potrt se zgrudi lord na bližnji stol. Saj je lepo Beatrico tako zelo ljubil že dolgo, dolgo časa, in ko je slednjič dobil svojo bogato dedščino, je bila prva njegova pot, da jo poprosi za roko. In ona? Oh, kako pogosto ga je zagotavljala, da edino njega ljubi, da čaka nanj in da ne bo nikdar koga drugega ljubila. Sedaj pa?

Nesrečni lord se smej kot obnorel. Oh, da bi bil vsaj preje umrl, preden je moral doživeti tak strašen udarec.

Ampak maščevati se hoče, strašno maščevati! Kazalec na uri se pomika naprej, trenutek, ko se navadno vrne poročnik iz službe, se vidno bliža. Lord pazno posluša. Ali se niso odprla večna vrata — ali ne prihajajo koraki vedno bližje?

Zvonce pozvoni na hodniku in lord čuje, da je sluga odprl vrata.

Poziv na dvoboj.

Z naprej sklonjeno glavo ter s strašno spačnim obrazom stoji lord Weston sredi sobe. Prav dobro sliši, ko javi sluga poročniku, da čaka nanj obisk, kar poročnik z veseljem vzame na znanje, vzradoščen, da je prijatelj pri njem.

Sedaj se odpro vrata in poročnik Colwell stopi z naglimi koraki v sobo. Pa kako ostrmi, ko zagleda spačeni obraz prijatelja, njegov blede in skremženi obraz ter sovražen izraz njegovih oči.

Vrata zapre za sabo.

»Weston,« vzklikne poročnik ves iz sebe, »Weston, kako pa izgledate — kaj se vam je pripetilo?«

»To se vprašujete, Colwell, tako vprašanje si še upate staviti?«

»Toda Weston, kaj me skušate, jaz naj vem — — —«

»Da, ne tajite! — Vi prav dobro veste, kaj me je privedlo semkaj!«

Poročnik je sedaj uverjen, da se je prijatelju zmešalo v glavi.

»Weston — jaz v resnici ne vem — — —«

»Stojte, nobene besede več, vi tajite, dobro — temu se ne morem čuditi, toda pod pezo dokazov boste morali priznati!«

Poročnik je sedaj še bolj uverjen, da se je prijatelju nenadoma omračil um. Kaj, če bi poslal slugo po zdravnika? se mu porodi misel. Da, to se mu zdi odločno še najbolj na mestu. Obrne se k vratom. Toda ni še prišel do njih, kar ga lord Weston trdno zgrabi za roko.

»Stojte! Niti koraka dalje, še preje mi boste dali odgovor, brezčastnež!«

Zalitev zadene poročnika kot bi ga s kijem udaril po glavi.

»Weston,« vzklikne razburjeno, »ali ste ob pamet?«

»Ne, še sem pri polni zavesti, četudi je čudež, da po vsem, kar se je pripetilo, še nisem postal blazen, ostanite — ali — — —«

Poročnik Colwell se s krepkim smehom opreši prijema razburjenega prijatelja.

»Weston, če naj vas smatram za pametnega moža, potem mi je vaše obnašanje naravnost nepojmljivo. In žalitev, katero ste mi prizadejali, boste brez odloga preklicali!«

»Nikdar!« zakriči lord, ne da bi se pomišljal.

Na poročnikovem obrazu se pokaže ledena hladnost.

»Potem mi je prav žal, lord Weston, da moram z vami nadalje le še s sekundantom razpravljati.«

Lord se peni od jeze.

»Ha, če bi imel orožje pri sebi, na mestu bi opral svojo užaljeno čast z vašo krvjo.«

Sedaj zgubi tudi poročnik svojo hladnokrvnost. Kot besen skoči proti lordu, ki je ves divji od jeze.

»Sedaj mi konečno povejte, kaj se je zgodilo, s čim naj bi vas razžalil!«

Lord se strašno nasmehne.

»Hahaha, to vprašanje, to tajeenje, ko so dokazi vendar tako jasni. Čemu naj še govorim, ali vam vaša vest ne pravi vse, kar ste zagrešili?«

»Moja vest? Jaz naj bi bil kaj zagrešil? Weston, zdi se mi, da veste več kot jaz sam, kajti vest mi nič ne očita!«

»Nič?« zakriči lord na vse grio, »nič, pravite — potem stopite semkaj, da vidite sami, kaj je brezčastna pozabila, ko je danes jutraj iz vaše — — —«

Od jeze in bolešči mu utihne glas. S par koraki je pri vratih spalnice ter jih z vso silo odpre.

»Tamkaj vidite sami!« reče s porogljivim nasmehom. »Ali hočete še tajiti kljub temu tako uničujočemu dokazu?«

Z roko pokaže na umivalno mizo — iznenaden stopi poročnik bližje.

»Ha, sedaj ste prebledeli, tega si pač niste mislili, da bi Beatrice Hudson svoj nakit, katerega vedno nosi — tukaj pozabila!«

Hot okamenel stoji poročnik na mestu, saj dobro pozna nakit, katerega je pogosto obdnoval v lasih lepe Beatrice.

Lordov srd bruhne sedaj z vso silo na dan.

»Svojega prijatelja sem vas imenoval, hahaha — saj nisem vedel, da me varate za hrbtom, in to celo oni, katerim sem popolnoma zaupal, kajti — — —«

Znova mu zastane beseda od besne jeze. Poročnik, kateremu je sedaj jasno, kako naj si tolmači lordovo besnost, se še dosti hitro umiri.

»To je navadna podlost! Zagotavljam vas, Weston, da vaša nevesta ni nakita sem prinesla niti ga tukaj pustila, jamčim vam s častno besedo, da mlada dama še nikdar ni prestopila praga te hiše!«

Tudi lord se je sedaj že umiril. Iz obraza mu je razbrati zaničljivo preziranje.

»Torej tudi še strahopezljiv vrhtega,« reče zaničljivo.

»Lord Weston,« vzklikne poročnik razburjeno, vendar pa se takoj umiri, »tu gre za navadno pobalinstvo, ta nakit je nekdo za časa moje odsotnosti prinesel semkaj, kdo ve, iz kakih razlogov. Jaz nimam nobenega pojma o tem. Moj sluga mi bo takoj mogel povedati, kdo je prišel o moji nenavzočnosti v to sobo.«

Preden more lord Weston kaj odgovoriti, je poročnik že pozvonil. Njegov sluga pride takoj v sobo.

»Bob,« zakriči poročnik z grozečo gesto nad njim, »kdo je prišel za časa moje odsotnosti v spalnico?«

Sluga ga debelo gleda.

»Gospod poročnik, le Ana in jaz, sicer nihče!«

»Dečko, povej resnico — ali — — —«

»Gospod poročnik — na mestu naj umrjem, če je drugače. Ana je sobo pospravila, pri čemur sem ji jaz pomagal, sicer pa ni bilo nikogar tukaj!«

Lord Weston stoji nepremično v ozadiju, iz obraza pa mu je čitati, da je še vedno uverjen o nezvestobi Beatrice ter izdajstvu svojega prijatelja.

»Ali je danes ležal na umivalni mizi dragocen nakit?« vpraša poročnik strogo, kažoč na mizo.

»Nakit,« spravi sluga jedlajze iz sebe, »ne — saj sem sam pospravil umivalno mizo, na njej ni nič ležalo — gospod poročnik me že dolgo pozna, jaz sem pošten — jaz — — —«

»Že dobro, si že opravil!«

Sluga odide iz sobe.

Znova se lord čudno zasmehi.

»Dečko se je prav dobro naučil svoje vloge, zares, izborna igra svojo klavno vlogo.«

Temna rdečica, izvirajoča iz jeze, zalije poročnikov obraz.

»Weston, to je novo zaljubljen!« vzkliji iz njega.

Toda topot ostane lord popolnoma miren.

»Več vem, kot si mislite,« reče s prisiljeno hladnostjo, »saj vsa hiša govori, da je bila moja nekdanja nevesta večeraj zvečer pri vas na obisku.«

»To je nesramnost, podlo obrekovanje, za kar bom zaliteval točen odgovor!«

Lord skomigne z rameni.

»Dovolj, vaše potuljeno prikrivanje me ne spravi v zmotu, več vem kot dovolj!«

Sedaj vzkliji poročnik.

»Ali hočete sedaj na mestu preklicati vse žalitve? Da, ali ne?«

»Niti besedice, vi ste brezčasten človek!«

Poročnik Colwell bje grozen boj sam s seboj. Vseled sravnito zasmehujočih besedi mu divje vzkliji kri po žilah, in prav malo manjka, da ne plane na lorda, vendar se v zadnjem trenutku še premisli.

»Midva sva končala, lord Weston,« reče poročnik mirno ter pokaže na vrata. »Mojim besedam niste verjeli, vse nadalje uredita najina sekundanta!«

Lordove oči žare.

»Pa kmalu!« reče z nič dobrega obetajočim glasom.

»Jutri jutraj!« odvrne poročnik hladno, »in že jutri popoldne se bosta križala najina meč!«

Lord samo prikimava ter odide. Pred očmi ima le en cilj: ubiti prijatelja, ki je po njegovem mišljenju izvršil nad njim izdajstvo, nezvesto nevesto pa za vedno izbrisati iz spomina. Grozno je njegovo duševno razpoloženje. Vse njegove misli se sučejo le okrog izdane ljubezni in brezstidnega izdajstva, o katerem je tako trdno prepričan.

Odloči se, da prehití poročnikovega sekundanta. Zato se takoj poda k svojemu znancu v Dundee, da ga poprosi, da se jutraj na vse zgodaj poda na poročnikovo stanovanje. Znanca dobi doma ter ga prosi, da prevzame mesto sekundanta pri dvoboju. Toda kljub vsem prošnjam ne pove lord začudenemu znancu vzroka tega zagotovanja in posebnega poziva. Svoje skrivnosti niti sekundantu noče izdati. Z navidezno mirnostjo pripravi vse potrebno za dvoboj, svojemu sekundantu pa naroči, da sprejme vse pogoje poročnika Colwella, pa če so še tako težki. Ne da bi se zmenil za prošnje prestrašenega sekundanta, da naj bi se dveboj vsaj za nekaj časa odložil, se lord poslovil ter odide v gostilno, kjer čaka nanj kočijaž s sankami.

Lord ni edina oseba, ki se tako pozno ponoči vrača proti domu. Kajti na cesti, ki pelje skozi vasi v okolici Dundee, se nahaja mlad človek, ki z neverjetno naglieo hiti dalje. Je to Pitt, ki hoče še danes obvestiti svojo gospodarico, da je vražji naklep popolnoma uspel. Pitt je imel navado, da je tih s sabo gosposki, in tako se tudi sedaj ni čuditi, da si je vse še enkrat poklcal v spomin, kar je doživel tekem zadnjih štiriindvajset ur.

»Uspelo, izborna uspelo, to mi bo prineslo lepo nagrado; moja gospodarica je zelo radodarna, tega se ne more tajiti. No, topot pa imi še posebno povod, da je zadovoljna z menoj, saj se je vse proti pričakovanju tako lepo posrečilo.«

Pitt za nekaj časa prekine svoj tih samogovor ter tiplje po vseh žepih v obleki in sukni, potem pa prestrašen udari z ного ob tla.

(Dalje prihodnjic.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

(Dalje prihodnjic.)

Pogovor o tem in onem.

Zaščiteno ozemlje okoli jezera Kiwu.

Koncem minulega leta je vlada ustanovila v belgijskem Kongu (centralna Afrika) okoli jezera Kiwu veliko rezervacijo (zaščiteno ozemlje), na katerem je prepovedan vsak lov na vso zverjad. To ozemlje se je zaščitilo vsled tega, da se ohranijo poslednji tucati svobodno živečih goril posebne vrste. To vrsto goril so objavili šele leta 1847. In živi samo v velikih pragozdih: zapadno-ekvatorske Afrike. Vrsta goril pa, ki živi okoli jezera Kiwu pa se odlikuje še po neobičajno dolgi, siv, izredno fini dlaki in nahajajo jo le v višinah nad 1000 metrov nad morjem. To je sploh največja in najbolj razvita vrsta goril, kar jih živi. Prvo je ulovil angleški kapitan, ki je v svetovni vojni zasedel v teh krajih zadnje nemške kolonijalne pozicije. Kmalu nato je odpravil semkaj znanstveno ekspedicijo znani angleški prirodoslovec Aleksander Barnes in po njegovih senzacionalnih vesteh navdušen, se je odpravil v te še zelo malo raziskane kraje Amerikance Akeley, ki je prvi filmo-

val življenje teh največjih opic sveta. Eden članov te ameriške ekspedicije je po velikih naporih ujel štiri eksemplare teh izumirajočih živali, toda tri so poginile na grizih še v Afriki. Četrto gorilo je daroval belgijskemu kralju Albertu za živalski vrt v Antverpeni, kjer pa je že po enem letu poginilo. Na nesrečo je tem znanstvenim ekspedicijam sledila lovska ekspedicija stranskega lovca, prestolonaslednika švedskega, ki je v svoji lovski strasti sam ustrelil 14 kosov te redke zverjadi. Vseled tega je belgijska vlada ugodila najnim prošnjam ameriških znanstvenikov in je zaščitila ozemlje okoli jezera Kiwu. Edino Amerikancu Brubirgen je bilo leta 1924—1925 dovoljeno ujeti eksemplare teh goril. Po neizmernem trudu in gladovanju, ki je čilega moža izpremenilo v okostnjak, se mu je posrečilo odvzeti iz tega ozemlja tri žive gorile. Ena samica mu je poginila že na poti. Dva samca živita v živalskih vrtovih v Londonu in Antverpeni, tretji eksemplar, samica pa pri samem lovu na Floridi. To so edine tri gorile te vrste, živeče na dostopnih mestih.

INSERTIRAJTE V NOVI PRAVDI!

ZVEZNA TISKARNA * LJUBLJANA

WOLFOVA ULICA ŠT. 1.

Izdela vse tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. po zmernih cenah

Priporočamo turško
Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najugodnejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje in krojače, škarij za prirojevanje in za obrezovanje trt.

Najboljša kolesa in šivalni stroji so edino

PETELINČEVI

znamke GRITZNER, ADLER, PHONIX

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljši je švicarski plotni stroj »Dubied«

KARO-ČEVLE
garantirano priznana najboljša kvaliteta
MARIBOR, Koroška cesta št. 19